

Henkivakuutus- vertailu 2020

INNOLINK

SISÄLLYS

Johdanto	3
<i>Yleistä henkivakuuttamisesta ja miksi sellainen otetaan</i>	4
<i>Vakuutuksen hinnan määrittymisen periaatteet</i>	4
Korvaussumma	5
Turvan tyyppi – kiinteä- vai alenevasummainen?	5
Pariturva	5
<i>Vakuutuksen ottaminen</i>	6
Terveys selvitys	6
Edunsaajat	6
<i>Verotus</i>	6
<i>Vakuutuksen päätyminen</i>	7
Vakuutuksen irtisanominen	
Vakuutusehdoissa linjatut yleiset ehdot	
<i>Henkivakuutustoiminnan valvonta</i>	7
<i>Henkivakuutusten vertailu</i>	8

Johdanto

Vakuutusten vertaileminen koetaan usein vaikeaksi. Vakuutusyhtiöiden väleillä on eroja tuotteiden hinnoissa ja ehdoissa. Tarvittavat tiedot vertailuun ovat pääosin kaikkien saatavilla, mutta vakuutusten kilpailuttaminen ja vertailu vaatii helposti tuntien selvittelytyötä. Useimmilla ei riitä tähän aikaa tai kiinnostusta. Hintojen vertailua vaikeuttaa lisäksi eri vakuutusyhtiöiden rakentamat keskittämismallit, jolloin kokonaistaloudellisia vaikutuksia voi olla hankala hahmottaa.

Tämän katsauksen on tarkoitus valottaa henkivakuuttamisen peruseriaatteita ja vaihtoehtoja. Katsauksen on toteuttanut markkinatutkimustoimija Innolink, jolta sen on tilannut Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva. Tilaja ei ole osallistunut sisällön määrittelyyn, kartoituksen tekemiseen eikä kirjoitustyöhön.

Henkivakuutuksen peruseriaatteet määrittellään tarkemmin ensimmäisessä sisältökappaleessa, mutta ennen sitä on tarpeen tehdä joitain rajauksia tämän katsauksen sisältöön. Usein henkivakuutusta ostettaessa samaan vakuutukseen sisällytetään myös turvia esimerkiksi vakavan sairauden tai pysyvän haitan osalta. Joskus henkivakuutus voi olla myös muun henkilövakuutuksen lisäosana. Tässä vertailussa keskitytään vain henkivakuutukseen, eikä muiden turvien eroavaisuuksia tai vaikutuksia vakuutuksen kokonaishintaan ole käsitelty. Lisäksi vertailussa ryhmäetuvakuutus on rinnastettu yksilölliseen henkivakuutukseen.

Markkinoilla on olemassa myös hieman henkivakuutuksen kaltaisia tuotteita, jotka ovat kuitenkin lähtökohtaisesti säästämisen tai sijoittamisen (ei vakuuttamisen) muotoja. Tällaisia ovat esimerkiksi säästöhenkivakuutukset tai sijoitusvakuutukset. Myöskään nämä tuotteet eivät ole mukana tässä tarkastelussa. Perinteistä henkivakuutusta ei voikaan ajatella säästämisen kautta. Maksetut vakuutusmaksut eivät kerry talteen, vaan vakuutuksella jaetaan riski kaikkien vakuutuksenottajien kesken.

Vertailu ja taustaselvitys on pyritty tekemään mahdollisimman neutraalisti ja yleispäteväksi. Vertailu lähtee siitä oletuksesta, että monissa talouksissa henkivakuutus on tarpeellinen tuote. Tämän julkaisun ei ole tarkoitus olla mainos henkivakuuttamisen puolesta, mutta se ei myöskään kyseenalaista tai kritisoi henkivakuuttamisen tarvetta. Vertailussa käytetyt tiedot hinnoista ja alennuksista sekä tiedot voimassa olevista lainsäädöksistä perustuvat vuoden 2020 loka-marraskuun tilanteeseen. Tiedot on kerätty yhtiöiden internetsivuilta, sekä niistä saatavilla olevista tuoteoppaista ja vakuutusehdoista.

Helena Kultanen

Tutkimustuotannon johtaja, KTM

Innolink

Innolink on Suomen Markkinatutkimusliiton jäsen ja ISO 20252-sertifioitu.

Yleistä henkivakuuttamisesta ja miksi sellainen otetaan

Oma kuolemamme on asia, jota useimpien tulee harvoin ajateltua. Vaikka edesmennyt ei itse suoraan joudu tekemisiin oman kuolemansa jälkeisten asioiden kanssa, on tapahtumalla suuri vaikutus läheisten elämään. Surun keskellä perheen pitäisi pystyä jatkamaan elämäänsä, mutta taloudellinen huoli voi nousta nopeasti päällimmäiseksi ja pahimmillaan koko perheen talous voi romahtaa.

Toisin kuin muut vakuutuslajit, henkivakuutus otetaan lähisten vuoksi, eikä oman hyödyn näkökulmasta. Tästä lähtökohdasta henkivakuuttamisen voidaan ajatella olevan kaikkein tärkeintä silloin, kun perheessä on alaikäisiä lapsia, lainaa, talouden toimeentulo on voimakkaasti riippuvainen toisen tai molempien aikuisten tuloista. Henkivakuutuksen tarkoituksena on turvata perheen arjen jatkuminen samanlaisena. Jos esimerkiksi asuntolainan jäljellä oleva osuus saadaan kuitattua henkivakuutuksesta maksettavalla korvauksella, on perheen helpompi jäädä yhteiseen kotiin toisen puolisoista kuoltua.

Henkivakuutus on siis vakuutus vakuutetun omasta hengestä: jos hän kuolee, vakuutuksesta maksetaan korvaus vakuutukseen määritellyille edunsaajille. Edunsaaja saa käyttää korvauksen mihin itse haluaa, eikä se vaikuta omaisten mahdollisesti saamien lakisääteisten korvausten määriin. Henkivakuutus poikkeaa monista muista vakuutuksista myös siinä, että yhtä vakuutustapahtumaa on mahdollista vakuuttaa useammalla vakuutuksella. Eli jos henkilöllä on useampi voimassa oleva henkivakuutus, maksetaan niistä kaikista korvaukset toisistaan riippumatta.

Vakuutustarjonta näyttäytyy kuluttajille suurten vakuutusyhtiöbrändien kautta. Juridisesti henkivakuutukset myönnetään kuitenkin erillisistä, tätä tarkoitusta varten perustetuista yhtiöistä. Tämä johtuu vakuusyhtiölain säädöksistä, ja sen tarkoituksena on turvata henkivakuutustoiminta sekä säädellä näiden yhtiöiden omavaraisuutta ja muuta toimintaa erilaisin perustein kuin esimerkiksi vahinkovakuutustoimintaa. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta ja vastuovelkaa on säädely tarkoin laissa.

Vakuutuksen hinnanmäärittymisen periaatteet

Henkivakuutuksen hinta määrittyy ensisijaisesti valitun korvaussumman ja vakuutetun iän perusteella. Kukin henkivakuutusyhtiö hinnoittelee itse omat tuotteensa. Ikä vaikuttaa nostavasti vakuutuksen hintaan, sillä tilastollisesti kuoleman todennäköisyys kasvaa vuosi vuodelta vakuutetun vanhetessa.

Huomionarvoista on, että vuodesta 2012 alkaen vakuutetun sukupuoli ei ole EU:n tuomioistuimen päätöksen nojalla saanut enää olla vakuutusmaksun peruste – tämä siitäkkin huolimatta, että elinajanodotteet poikkeavat selvästi eri sukupuolten kesken.

Sekä vakuutusmaksuihin että korvaussummiin käytetään useimmissa yhtiöissä elinkustannusindeksiin sidottuja indeksikorotuksia. Henkivakuutukset ovat usein voimassa jopa kymmeniä vuosia, ja korotuksilla pyritään turvaamaan korvaussumman ajantasaisuus. Indeksikorotukset suojaavatkin korvaussummaa inflaation ja elinkustannusten nousun varalta, mutta viime kädessä vakuutuksenottajan on itse hyvä tasaisin väliajoin arvioida korvaussumman sopivuutta kulloisessakin elämäntilanteessa.

Korvaussumma

Vakuutuksen korvaussumman voi valita vapaasti kunkin yhtiön tarjoaman vaihteluvälin sisältä. Useimmat vakuutusyhtiöt käyttävät suositussumman laskentaperusteena:

Kotitalouden lainat

+ vakuutetun vuosiansio

+ 20 000 € jokaista lasta kohden

Laskennan ajatuksena on taata veloista selviytyminen, kattaa perintöverot puolison ja lasten osalta sekä antaa aikaa talouden sopeuttamiseen, kun menehtyneen tulot jäävät pois. Jos tällä suositussummalla lasketun henkivakuutuksen maksu tuntuu liian korkealta, voi korvaussummaa alentamalla pienentää vakuutusmaksuja.

Pienellä korvaussummalla voidaan tehdä henkivakuutuksia henkilöille kenellä ei ole taloudellisia sidoksia tai vastuita. Tällöin korvaussummalla voidaan ajatella katettavan esimerkiksi hautajaiskulut. Tällaiset pienet kuolemanvaraturvat ovat yleensä osa laajempaa henkilövakuutusta yhdessä tapaturma- tai sairaskuluvakuutuksen kanssa.

Turvan tyyppi – kiinteä- vai alenevasummainen?

Useimmissa yhtiöissä vakuutuksen voi tehdä joko kiinteäsummaisena tai alenevasummaisena. Kiinteäsummaisessa vakuutuksessa korvausmäärä pysyy vuodesta toiseen samana ja maksettavan vakuutusmaksun määrä nousee vuosittain vakuutusyhtiön riskin kasvaessa. Alenevasummainen henkivakuutus toimii päinvastoin: vakuutuksen korvausmäärä alenee vuosittain, mutta maksettava vakuutusmaksu pysyy samana.

Valinta turvan tyyppien välillä on aina henkilökohtainen ja riippuu tilanteesta. Jos vakuutetulla on paljon lainaa, on hyvä arvioida riittääkö alenevasummaisesta vakuutuksesta korvausmäärä kattamaan lainasta jäljellä olevan osuuden esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden päästä. Kiinteän korvaussumman vakuutus on silloin varmempi valinta. Henkivakuutuksen korvausmäärää voi halutessaan pienentää vakuutusyhtiön tehtävällä ilmoituksella.

Pariturva

Monissa yhtiöistä henkivakuutus on mahdollista ottaa myös pariturvana. Tällöin yhdellä vakuutuksella vakuutetaan kerralla kaksi henkilöä. Useimmin pariturva otetaan puolisoitten kesken. Pariturvassa kummallekin vakuutetulle määritellään erikseen edunsaajat, kenelle korvaus vakuutuksesta kuolemantapauksessa maksetaan. Yleisimmin vakuutetut ovat edunsaajina toisilleen.

Pariturva on yleensä edullisempi ratkaisu kuin kahden erillisen henkivakuutuksen ottaminen. Se sopii parhaiten tilanteisiin, joissa vakuutettujen vastuu yhteisestä taloudesta on tasainen, sillä vakuutukseen määritellään vain yksi korvaussumma.

Oleellinen ero pariturvan ja kahden erillisen henkivakuutuksen välillä liittyy korvauksen maksun perusteisiin. Jos vakuutetuista toinen kuolee, maksetaan pariturvan korvaussumma täysimääräisenä hänen edunsaajalleen. Jos kuitenkin molemmat menehtyvät samanaikaisesti, esimerkiksi onnettomuudessa, maksetaan kummankin edunsaajalle puolet korvaussummasta – eli yhteensä vakuutukseen määritellyn korvaussumman mukaan.

Vakuutuksen ottaminen

Terveyspalvelus

Henkivakuutusta otettaessa on yleensä annettava vakuutusyhtiölle terveyspalvelus. Riippuen yhtiöstä ja korvaussummasta, ilmoitus voi olla hyvin yksinkertainen tai yksityiskohtainen. Osa yhtiöistä voi vaatia korkeiden korvaussummien myöntämiseksi lisäksi lääkärintarkastuksen tai laboratoriokokeita. Näissä tapauksissa vakuutusyhtiö saattaa kustantaa nämä lisätutkimukset. Terveyspalveluksen perusteella yhtiö voi kieltäytyä myöntämästä vakuutusta. Terveyspalvelus voi joissain tapauksissa myös vaikuttaa vakuutuksen hintaan.

Jos vakuutusyhtiölle toimitetut terveystiedot on ilmoitettu puutteellisesti tai virheellisesti, on vakuutuksen myöntäneellä yhtiöllä tietyissä tilanteissa oikeus irtisanoa vakuutus tai evätä korvaukset vakuutuksesta.

Edunsaajat

Edunsaajamääräys on ilmoitettava kirjallisesti vakuutuksen tietoihin. Edunsaaja voi vaihtaa aina halutessaan, ja myös tämä on tehtävä aina kirjallisesti. Henkivakuutuksen edunsaaja ei voi määrittää toisin esimerkiksi testamentilla. Edunsaajaksi voi nimetä tietyn henkilön tai se voidaan määritellä roolin mukaan:

- **Puoliso** = Korvaus maksetaan henkilölle, kenen kanssa vakuutettu on kuollessaan ollut avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa. Ehtoa ei sovelleta, jos avioero on ollut vireillä vakuutetun kuollessa tai puoliset on tuomittu asumuseroon. Avopuolisoa ei lasketa edunsaajamäärityksessä puoliseksi, vaan hänet tulee nimetä edunsaajaksi.

- **Lapset** = Korvaus maksetaan tasan vakuutetun lasten kesken. Jos joku lapsista on kuollut, jaetaan hänen osuutensa hänen lapsilleen.
- **Lapset ja lapsenlapset** = Korvaus jaetaan tasan elossa olevien edunsaajien pääluvun mukaan.
- **Puoliso ja lapset** = Puolet korvaussummasta maksetaan aviopuolisolle (tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolelle) ja toinen puoli jaetaan tasan vakuutetun lapsien kesken, kuten kohdassa "Lapset".
- **Omaiset** = Jos vakuutetulla on puoliso ja lapsia, maksetaan korvaus heille. Muutoin noudatetaan perintölain mukaista perimisjärjestystä. Avopuolisoa ei lasketa tässä edunsaajamäärityksessä puoliseksi, vaan hänet tulee nimetä edunsaajaksi.

Jos edunsaaja kuolee ennen vakuutettua, edunsaajamääräys raukeaa. Tällöin korvaussumma maksetaan kuolinpesään. Jos edunsaajia on useita, jakaantuu korvaussumma elossa olevien edunsaajien kesken.

Henkivakuutuksesta saatavan korvaussumman yksi oleellinen piirre on se, että summa maksetaan edunsaajan tilille hyvinkin nopeasti ilmoituksen tekemisen jälkeen. Sen sijaan kuolinpesään maksettava korvaussumma on käytettävissä vasta pesänjaon jälkeen. Riippuen siitä, miten perheen sisällä tilit ja raha-asiat on järjestelty, voi tällä olla suurikin vaikutus, jos rahan saa käyttöön nopeasti jo ennen pesänjakoa. Riitatilanteissa pesänjako voi kestää kauan. Lisäksi velkaisuudessa kuolinpesässä myös vakuutuksesta maksettu korvaussumma voidaan joutua käyttämään velkojen kattamiseen.

Verotus

Tässä tarkastelussa on huomioitu verotus lokakuussa 2020 voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Edunsaajalle maksettavan korvaussumman verotus riippuu siitä, onko edunsaaja vakuutetun lähiomainen vai ei. Lähiomaisten (puoliso, lapset ja lapsenlapset, vanhemmat) osalta korvaussumma on perintöveron alaista tuloa. Perintövero määrittyy portaittain. Alle 20 000 euroa on verovapaata. 20 000 eurosta perintöveroa menee 100 €, 40 000 eurosta 1 500 €, 60 000 eurosta 3 500 € ja 200 000 eurosta 21 700 €. Näiden portaiden väliset summat

määrittyvät prosentuaalisesti.

Muille kuin lähiomaisille maksettavat korvaukset verotetaan pääomatuloina. Pääomatuloista maksetaan veroa 30 000 euroon asti 30 % ja sen ylittävistä summista 34 %.

Verotuksellisesti omaisten määritelmät eroavat hieman edunsaajarooleista. Myös avopuoliso voidaan verotuksessa rinnastaa lähiomaiseen, jos puoliset ovat olleet aiemmin avioliitossa tai jos puolisoilla on ollut tai on yhteinen lapsi.

Vakuutuksen päättymisen

Voimassaolon suhteen yhtiöt ovat määrittäneet eri tavoin vakuutusten ikärajojen tulkitsemista. Osalla vakuutuksen voi ottaa, tai se päättyy, sinä kalenterivuotena, jolloin ikäraja saavutetaan. Jos siis ikäraja tulee samana vuonna täyteen, päättyy vakuutus vakuutuskauden päätteeksi riippumatta siitä, onko henkilön syntymäpäivä vielä ollut vai ei. Toisissa yhtiöissä vakuutus päättyy siihen päivään, jolloin ikäraja saavutetaan (syntymäpäivään). Osa vakuutuksista puolestaan kestää sen vakuutuskauden loppuun, jonka aikana vakuutuksenottaja täyttää ikärajaan määritellyn iän.

Vakuutusten päättymisiän osalta yhtiöiden välillä on suuria eroja. On kuitenkin huomioitava, että henkivakuutusten vakuutusmaksut nousevat korkeassa iässä usein niin paljon, että on syytä harkita vakuuttamisen kannattavuutta enää kovin vanhana, etenkin jos lainat on maksettu eikä suorita elätettäviä ole.

Vakuutuksen irtisanominen

Vakuutus on irtisanottava aina kirjallisesti.

Jos vakuutuksen myöntämisen ehtona on ollut johonkin ryhmään kuuluminen, oikeuttaa ryhmästä eroaminen vakuutusyhtiön vakuutuksen irtisanomiseen.

Jos vakuutusmaksua ei ole maksettu eräpäivään mennessä, on vakuutus-sopimuslain nojalla vakuutusyhtiöllä oikeus irtisanoa vakuutus. Tällöin

tulee ensin toimittaa vakuutuksenottajalle kirjallinen ilmoitus irtisanomisesta. Irtisanominen voi astua voimaan aikaisintaan kahden viikon kuluttua ilmoituksen lähettämisestä. Jos vakuutusmaksu suoritetaan ennen tämän irtisanomisajan päättymistä, jää vakuutus katkeamattomana voimaan. Vakuutus voidaan kuitenkin saattaa voimaan aiemmalla sisällöllä myös tämän jälkeen, jos vakuutusmaksu maksetaan 6 kuukauden kuluessa vakuutuksen päättymisestä. Tällöin vakuutus palaa takaisin voimaan maksua seuraavasta päivästä.

Vakuutusehdoissa linjatut yleiset ehdot

Vakuutusolosuhteissa on myös määritelty, että jos vakuutettu tekee itsemurhan ennen kuin vuosi on kulunut vakuutuksen ottamisesta, ei korvauksia tarvitse maksaa henkivakuutuksesta.

Kaikki vakuutusyhtiöt ovat rajanneet henkivakuutustensa korvauksien ulkopuolelle ydinonnettomuudet tai ydinaseiden käytöstä johtuvat kuolemantapaukset. Korvausta ei myöskään makseta, jos vakuutettu osallistuu aseelliseen toimintaan Suomen rajojen ulkopuolella. Sen sijaan vakuutusyhtiölaki turvaa, että vakuutus on voimassa, jos kuolema aiheutuu Suomeen kohdistuvasta aseellisesta hyökkäyksestä tai sodasta. Sodan aikana yhtiöillä on kuitenkin oikeus kerätä sotalisämaksua.

Henkivakuutustoiminnan valvonta

Henkivakuutustoimintaa ja henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta valvoo Finanssivalvonta. Vakuutustoiminnan harjoittamiseksi on haettava Finanssivalvonnalta toimilupa.

Henkivakuutusten vertailu

Useimmat henkivakuutusyhtiöt tarjoavat yksilöllisiä henkivakuutuksia 15-vuotiaasta alkaen ja pariturvaa 18-vuotiaasta alkaen. Aikaisimmillaan henkivakuutukset päättyivät vakuutetun täyttäessä 70 vuotta ja viimeistään vakuutetun ollessa 90-vuotias. Pariturvien päättymisiät olivat pääsääntöisesti vastaavat kuin yksilöllisten vakuutusten, mutta yhteinen vakuutus päättyy vanhemman osapuolen saavutettua vakuutuksessa määritelty ikäraja. Nuoremman vakuutetun on usein mahdollista jatkaa vakuutusta tämän jälkeen yksilöllisenä.

Myös korvaussummien osalta eri yhtiöillä oli erilaisia linjauksia. Useimmiten henkivakuutuksen minimisummana oli 10 000–20 000 euroa. Joissain yhtiöissä korkeammat korvaussummat saattavat vaatia laajempaa käsittelyä. Joissain vakuutuksissa oli myös enimmäiskorvaussumma.

Kaikki yhtiöt vaativat terveys selvityksen henkivakuutuksen myöntämiseksi. Osalla yhtiöissä oli käytössä pienemmille korvaussummille suppeampi selvitys ja suurille korvaussummille laajempi terveys selvitys. Terveys selvityksen perusteella yhtiöt tekevät päätöksen vakuutuksen myöntämisestä. Terveys selvityksen perusteella saatetaan myös nostaa vakuutuksen hintaa. Poikkeuksellisen korkeita korvaussummia haettaessa osa henkivakuutusyhtiöistä saattaa myös vaatia lääkäri- tai laboratorio käyntiä osana laajaa terveys selvitystä. Vaaditut terveys selvitykset vaihtelevat paljon yhtiöittäin.

Hintavertailussa laskettiin yksilöllisten henkivakuutusten hintoja 30- ja 40-vuotiaille vakuutetuille, sekä pariturvaa kahdelle 30-vuotiaalle, kaikki 100 000 euron korvaussummalla. Hintoihin ei laskettu sisälle keskittämisen-, maksutapa- tai määräaikaisalennuksia. Vertailuun otettiin mukaan ne henkivakuutusyhtiöt, jotka julkaisevat henkivakuutusten hintatiedot internetsivuillaan. Osalla henkivakuutusyhtiöistä on useampia jakelukanavia, eli henkivakuutusta saatetaan myydä eri vakuutusyhtiöbrändien alla. Näitä pyrittiin huomioimaan laajasti.

Vertailtujen henkivakuutusten hintaerot olivat suuria. Erot selittyivät muun muassa vakuutuksen maksimiturvasummilla sekä ryhmäetuhinnoittelulla.

Vakuutusta otettaessa on hyvä pohtia, mitä sillä haluaa turvata ja jatkuuko vakuuttamistarve esimerkiksi yli 70-vuotiaaksi. Tuolloin hinnat ovat riskin kasvaessa korkeat vakuutusyhtiöstä riippumatta.

Halvimman ja kalleimman vakuutuksen hintaero oli vertailussa pariturvan osalta jopa lähes kolminkertainen. Yksilöturvan osalta vertailun halvin vakuutus oli n. 40 % kalleimman hinnasta. Vertailun selvästi halvimaksi nousi Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva, jossa vuosimaksut näihin vakuutuksiin olivat sadan euron tuntumassa. Eroa muodostui myös seuraavaksi halvimpaan, jonka pariturvan hinta oli lähes kaksinkertainen. Yksilöllisten vakuutusten osalta Kalevan vakuutuksen hinta oli n. 60–70 % seuraavaksi edullisimmasta.

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan osalta on hintavertailussa huomiotava, että Kalevan vakuutukset on suunnattu yhteistyöliittojen jäsenille ja heidän perheilleen ja liittokohtaiset alennukset vaihtelevat. Vertailuun valittiin liiton koon perusteella Teollisuusliiton jäsenten hinnat. Muiden liittojen osalta hinnat olivat osalla hieman tätä edullisemmat ja osalla hieman kalliimmat. Eri liittojen jäsenhintoja vertailtaessa eroa vuosimaksuissa kertyi joitain kymmeniä euroja molempiin suuntiin.

Vertailun toteutti:

INNOLINK

[innolink.fi](https://www.innolink.fi)

#innolink